

Strategi for Deltagelse og Demokrati:

Om at lede lokal samskabelse som demokratiform

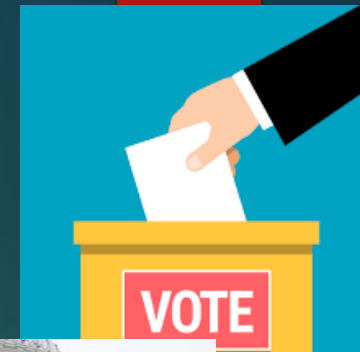
JACOB TORFING

ROSKILDE UNIVERSITET

Demokratiet er udfordret

- ▶ Fra 1945 til 2015 var det liberale repræsentative demokrati i **fremvækst** i hele verden
- ▶ I dag er det liberale demokrati på **tilbagegang**:
 - ▶ ‘Democratic backsliding’ i Central og Østeuropa
 - ▶ ‘Populist electoral autocracy’ i USA
 - ▶ ‘Democratic disenchantment’ i Vesteuropa
- ▶ **Nye bøger har dystre titler:** *How Democracy Ends*, *How Democracies Die*, *Twilight of Democracy*, *What Happened to Liberal Democracy*, etc.

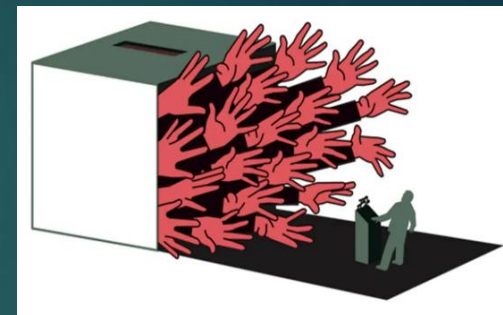

Hvad er gået galt?

- ▶ Forklaringen på det repræsentative demokratiets deroute er at **forbindelsen mellem de folkevalgte og borgerne er for tynd**:
 - ▶ Stemmeafgivning har svært ved at kommunikere borgernes ønsker
 - ▶ Der sker en masse i valgperioden, som ikke diskuteres i valgkampen
 - ▶ Partierne har ingen medlemmer, så politikerne har ikke noget sted at gå hen for at teste og udvikle deres ideer
 - ▶ De folkevalgte politikere allierer sig i stedet med den administrative elite
- ▶ **Resultatet** er en repræsentationskrise, øget mistillid til politikerne og fare for fremkomst af et populistisk autokrati

Samskabelse: kur mod demokratisk deroute?

- ▶ **Samskabelse** kan styrke forbindelse mellem ledere og ledte
- ▶ **Definition af samskabelse:**
 - ▶ Når flere offentlige og private parter inkl. aktivt deltagende borgere samarbejder om at identificere og definere fælles problemer og designe og implementere innovative løsninger
- ▶ **Samskabelse kan bidrage til at demokratisere samfundsstyringen**
 - ▶ Giver borgerne mulighed for at **interagere med offentlige beslutningstagere**, som samtidig får værdifuldt input
 - ▶ Bidrager til at styrke befolkningens **demokratiske ejerskab** til nye løsninger og dæmpe den **politiske polarisering** (jf. den Grønne Trepert)
 - ▶ Endelig giver inddragelse i samskabelse borgerne en større **forståelse for samfundsstyringens kompleksitet**

Fra modspils- til medspilsdemokrati

- ▶ Forskningen viser at borgerne med tiden er blevet mere kritiske, selvtilidsfulde og kompetente, og gerne vil deltage mere aktivt og direkte
- ▶ Svaret var indførelse af obligatoriske lokalplanshøringer, fritvalgsordninger, brugerbestyrelser og lokale folkeafstemninger, som skulle gøre op med **"tilskuerdemokratiet"**
- ▶ Rosanvallon (2008) mener at det udviklede et nyt **"modspilsdemokrati"**, hvor borgerne blev sat i scene som en kritisk opponenter, der skulle stoppe, fravælge, kritisere og sig nej til offentlige styringsinitiativer
- ▶ Samskabelse skaber et nyt interaktivt **"medspilsdemokrati"** (Rosanvallon, 2011), hvor borgerne indgår i en konstruktiv dialog og bliver en medansvarlig samskaber af løsninger

Samskabelse som ny demokratiform

	Repræsentativt demokrati	Deltagelsesdemokrati	Samskabelsesdemokrati
Definition af demos	Stabilt demos, typisk i form af alle nationalstatens borgere	Stabilt demos, typisk små fællesskaber (arbejdsplads eller klasserum)	Konstrueret og dynamisk demos, typisk på tværs af siloer og sektorer
Beslutningstagere	Valgte repræsentanter (suveræne politikere)	Alle medlemmer af det lokale fællesskab (suveræne folk)	Gensidigt afhængige aktører (delt suverænitet)
Magtfordeling	Magten er koncentreret i den folkevalgte regering	Magten er lige fordelt mellem alle deltagere i et fællesmøde,	Magten er delt mellem offentlige og private aktører
Beslutningsregel	Flertalsbeslutninger via afstemning	Konsensusbeslutninger gennem deliberation	Enighed baseret på fælles undersøgelse og læring
Demokratisk mekanisme	Vælgere udpeger de politiske ledere, der styrer og leder på deres vegne og står til ansvar ved næste valg	Alle medlemmerne af det lokale fællesskab deltager i den fælles diskussion, der fører til konsensusbeslutninger	Relevante og berørte aktører deltager i samarbejdsdrevne innovationsprocesser, der skaber nye fælles løsninger

Mod et hybrid demokrati?

- Samskabelsesdemokratiet kan med fordel **kombineres med det repræsentative demokrati** gennem etablering af en **demokratisk hybrid**:

Opgaveudvalg i Gentofte Kommune

- ▶ Kommunalbestyrelsen identificerer **problemer**, der kalder på samskabte løsninger
- ▶ Nedsætter opgaveudvalg bestående af **5 politikere, 10 borgere og 3 administrative facilitatorer**
- ▶ **Kommissoriet** beskriver problemet, evt. løsningsbetingelser, forventninger til leverancen og kompetenceprofiler på deltagerne
- ▶ Opgaveudvalget mødes hver anden uge i 3-6 måneder og **samskaber løsningsforslag** gennem en kombination af snak og handling
- ▶ Løsningsforslag præsenteres for **kommunalbestyrelsen**, som diskuterer, reviderer og vedtager løsninger

Opgaveudvalg i den almene boligsektor

- ▶ Opgaveudvalgene i Gentofte har skabt mere **innovative løsninger** med et **bredt ejerskab** og givet politikerne **nyt blod på tanden**
- ▶ Jeres **lokale afdelingsbestyrelser** kunne sagtens styrke både demokrati og problemløsningsevne ved at **etablere opgaveudvalg** med deltagelse af bestyrelsesmedlemmer, lokale beboere og evt. eksterne parter
- ▶ **Det kræver:**
 - ▶ At de lokale afdelingsbestyrelser er klar til at give beboerne mere konkret indflydelse
 - ▶ At de starter i det små, lærer af erfaringerne og skalerer det, der virker
 - ▶ At de tilføres viden og kompetencer gennem kurser og netværk, så de lærer, hvordan de kan gøre afdelingsbestyrelsen til en platform for samskabelse

Ledelse af lokal samskabelse

- ▶ Samskabelse er **ikke** selvkørende processer, men kræver **ledelse**:
- ▶ **Strategisk ledelse:**
 - ▶ Identificere problemer, der egner sig til samskabelse: brug af nye fællesrum og nye altaner fremfor ventelisteprocedurer
 - ▶ Time forløb med opgaveudvalg i forhold til andre planer og årshjul
 - ▶ Håndtere aflevering af og respons på samskabte løsningsforslag
- ▶ **Faciliterende ledelse:**
 - ▶ Udvælgelse og mægtiggørelse af opgaveudvalgets deltagerne
 - ▶ Aktivering deltagerne så deltagelse er andet og mere end fælles diskussion
 - ▶ Organisering af inspirationsture og andet input tilvejebragt gennem supplerende deltagelsesformer (gæstebud, online idekonkurrencer, kaffemøder i forbindelse med udstilling af børnetegninger mv.)